

Oponentský posudek bakalářské práce

Autorka: Eliška Valeria Rejsková

Obor: Psychologie s rozšířením o speciální pedagogiku

Téma: Copingové strategie využívané zdravotnickými záchranáři po konfrontaci s úmrtím pacienta

Autorka práce uchopila poměrně těžké, ale v současné době stále více diskutované téma v oblasti zdravotnictví. Téma smrti a umírání jež ke zdravotnictví patří, přestává být tabu a stále více se o dopadu umírání na pacienty a zdravotníky hovoří. Akcent v práci je kladen na copingové strategie, jaké zdravotničtí záchranáři v konfrontaci s umíráním využívají.

Práce je logicky členěna na teoretickou a praktickou. V teoretické části autorka seznamuje čtenáře s pojmy stres. Následně se zaměřuje na coping a copingové strategie. V této kapitole rovněž popisuje v praktické části využívaný dotazník SVF 78 a tím poměrně dobře zdůvodňuje, proč si jej pro výzkumné šetření volí. Autorka zde popisuje i mechanismus obranných reakcí jako možné strategie vyrovnání se se stresem. Pro porozumění problematice, je rozsah kapitoly poměrně stručný. Druhá polovina teoretické části práce se zabývá tématy umírání, smrti, popisu struktury a organizace záchranné služby. Rovněž důkladněji analyzuje profesi záchranáře, včetně výzkumně doložitelných copingových strategií.

Kapitola, jež bych považoval za jednu z významných v práci, věnovanou umírání, a způsobu vyrovnání se zdravotníků se smrtí, vnímám jako zdrojově chudou. Zde mohla autorka využít více zdrojů odrážející současnou situaci ve zdravotnictví. A to zejména z oblasti paliativní medicíny, resp. paliativní psychologie, nebo klinické psychologie.

Velmi dobře je zpracovaná kapitola týkající se přímo záchranářů, na které se zaměřuje v praktické části. Zde je patrná snaha o vyčerpávající popis nároků kladených na osobnost záchranáře, možných stresorů a psychosociální podpory. V kapitole pracuje bohatě se zdroji, jak českými, tak zahraničními. Utvrzuje tak čtenáře, že má do problematiky dobrý vhled.

Cílem praktické části je jakým způsobem záchranáři vnímají smrt a jak k ní přistupují. Dílčí otázkou je pak zda konfrontace se smrtí dětských pacientů v záchranářích vyvolává odlišné copingové strategie oproti úmrtí pacientů dospělých. Pro výzkumné šetření volila kvalitativní design, výzkum obohacuje o data získaná z dotazníku SVF 78. Ovšem těžiště práce tkví v polostrukturovaném rozhovoru realizovaném s šesti zdravotnickými záchranáři, kteří byli ochotni s autorkou spolupracovat. Důvody proč z původně oslovených 75 záchranářů využila pouze šest, je schopna v práci přiléhavě vysvětlit, rovněž zmiňuje etické aspekty celého procesu sběru dat.

Interpretace byla realizována metodou interpretativní fenomenologické analýzy, což klade poměrně výrazné nároky na výzkumníka. Pro čtenáře je z počátku složité důvodům kategorizace jednotlivých copingových strategií porozumět a orientovat se. Pro lepší porozumění celému rozhovoru a pochopení, proč, a na základě čeho autorka kategorizovala jednotlivé strategie, bylo nutné přečíst si celé rozhovory z přílohy. Ovšem ocenění zaslouží přehledné tabulky, kde jsou copingové strategie a pohled na vnímání smrti přehledně uspořádány.

V osmé kapitole autorka seznamuje čtenáře s kategoriemi copingových strategií, resp. pozitivní, negativní a nově formulované. Jejich členění podkládá na základě struktury dotazníku SVF 78. Nově formulované pak na podkladu modelu Jankeho a Edrmanové (2003). Důvody přiřazení určitého fenoménu z rozhovoru dokládá příklady, ovšem zde je opět náročnější pro čtenáře porozumět. Autorka nedokládá fenomén v celém kontextu, čtenář se pak musí vracet v práci zpět. Například

srovnání na straně 45 a 57, kdy jsou uváděny důvody strategie odmítání viny. Strana 42 a 58, strategie únikové tendence.

V kapitole 8.2.3. autorka uvádí nové copingové strategie, v úvodu sděluje princip zařazení, respektive rozdělení na pozitivní a negativní. Zde je již poměrně subjektivní vyhodnocení na základě kontextu rozhovoru. Čtenář tedy musí znovu načítat přílohu, aby důvodu volby autorky porozuměl. Rovněž, pokud autorka uvádí, že se daná strategie vyskytovala u více respondentů (víra v posmrtný život, s 60 a zvýšení úrovně znalostí s 61), pro porozumění, by zde mělo zaznít příkladů více, jinak je autor nucen se navracet v práci zpět, případně opět hledat v příloze.

Lepší vhléd a přehlednost poskytují kapitoly 8.2.4 a 8.3., kde jsou shrnuty jednotlivé strategie a jejich užití v reakci na úmrtí dětského pacienta a pacienta v seniorském věku, v přehledných tabulkách. Dále dokládá, převahu volených negativních a pozitivních vzhledem k typu úmrtí.

Za velmi dobrou pokládám diskuzi, kde autorka shrnuje celý proces a výsledky výzkumu. Je schopna kritického odstupu a je si vědoma limitů výzkumného vzorku. Rovněž se kriticky zamýšlí nad užitými metodami, jejich přínosem a limitem k práci. Svě nálezy je schopna přiléhavě vztahovat k závěrům v práci zmiňovaných výzkumných studií. Rovněž srovnává své závěry, zejména v reakcích záchranářů na typ úmrtí a volbě strategií ve vztahu k dosavadním výzkumům.

Práce je logicky strukturovaná, tématem aktuální, z hlediska stylistického a gramatického bez nápadností. Limitem práce je velmi úzký výzkumný vzorek a jistá nepřehlednost, kdy je třeba kontext identifikace jednotlivých copingových strategií dohledávat v příloze. Celkově ovšem práci k obhajobě doporučuji.

V Praze dne 11. 5. 2023

PhDr. Daniel Kubín